

Een reactie op 'Van Spoetnik tot Watergate'

P. R. J. SIMONS

Vakgroep Onderwijspsychologie, Katholieke Hogeschool Tilburg

Uit het weerwoord van Hintjes en Spiecker (H en S) op mijn reactie op hun artikel over de theorie van Kohlberg blijkt dat wij weinig begrip (hebben) kunnen opbrengen voor elkaar's vertrekpunten. Ik heb mij in mijn reactie (die overigens plaatsvond op verzoek van de redactie van *Pedagogische Studiën* en in overleg met P. Heymans) beperkt tot de door H en S geformuleerde kritiek op toepassingen van de theorie van Kohlberg in het onderwijs. H en S hebben kennelijk niet begrepen dat ik reacties op de kritiek t.a.v. de ontwikkelingstheorie op zich en de daaraan ten grondslag liggende vooronderstellingen (na overleg) heb overgelaten aan Heymans. Uit het weerwoord blijkt ook dat H en S en ik verschillen in wetenschapstheoretische uitgangspunten.

Terecht merken zij dan ook op dat ik een meer empirisch gerichte benadering voorsta. Ik vind het echter betreurenswaardig dat H en S deze wetenschapsfilosofische verschillen in hun weerwoord naar voren menen te moeten brengen d.m.v. stemmingsmakers als archaïsch en naïef en door middel van suggestieve vergelijkingen met het nationaal-socialisme en Watergate procedures. Ik dacht dat er wel andere - waardiger - mogelijkheden waren om zakelijke verschillen van mening naar voren te brengen.

Wellicht mede door een verkeerd verstaan van mijn vertrekpunt, zijn de volgende punten in mijn betoog door H en S verkeerd begrepen, c.q. verkeerd uitgelegd:

- 1) Het feit dat mijn opmerking 'Gedeeltelijk is deze kritiek terecht, gedeeltelijk berust zij echter op misverstanden' niet met argumenten gestaafd wordt vloeit rechtstreeks voortuit de met Heymans afgesproken taakverdeling. Tussen haakjes achter deze zin had dan ook moeten staan: '(zie de reactie van Heymans)'.
2) Na de door H en S geciteerde vraag mijnerzijds 'Of dit een terechte of onterechte beperking is, is een andere vraag', heb ik in dezelfde alinea duidelijk gemaakt dat ik het inderdaad een terechte beperking vind en waarom.
3) Ik ben *niet* van mening dat bezinning op vooron-

derstellingen en implicaties van een theorie zinloos is.

- 4) Wel heb ik beweerd dat de door H en S gekonstateerde problemen t.a.v. de opvoedingstheorie van Kohlberg naar mijn mening berusten op misverstanden. Zo heb ik bijvoorbeeld laten zien dat elke ontwikkelingstheorie (verkapt) deontisch is, waardoor dit hoofdargument van H en S zijn kracht verliest. Tevens heb ik laten zien dat men in de morele opvoeding altijd een mens- en maatschappijbeeld realiseert, maar dat zulks bij toepassing van de theorie van Kohlberg in mindere mate het geval is dan in alle andere gevallen.
5) Daarnaast heb ik beweerd dat vooral het gebrek aan empirische evidentie voor de theorie noopt tot voorzichtigheid. Mijn voornaamste bezwaar tegen het betoog van H en S is overigens dat zij weigeren de empirische evidentie in hun beschouwingen te betrekken. Ik heb tegenover hun anti-empirische houding een lans willen breken voor empirische argumenten zonder daarbij te impliceren dat alle problemen kunnen worden opgelost door een beroep op de empirie.
6) Ik heb proberen aan te tonen dat 'onderschrijving van Kohlberg's opvatting over moraliteit juist *niet* het objekt waarmee morele opvoeding zich in de praktijk bezighoudt op een specifieke wijze vastlegt'.
7) Ik sluit inderdaad niet uit dat er bepaalde ethische principes zijn die (in een bepaalde betekenis van de term, vgl Flavell, 1977, p 115) universeel van aard zijn. De fundamentele rechtvaardiging is te vinden in Kohlberg (1971). Afgezien van mijn standpunt hieromtrent, blijft het m.i. onjuist te stellen dat een Kohlbergiaans programma' opvoedt tot distributieve rechtvaardigheid.'

Literatuur

- Flavell, J. H., *Cognitive development*. Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1977.
Kohlberg, L., *From is to ought*. In Th. Mischel (ed). *Cognitive development and epistemology*. New York, 1971.